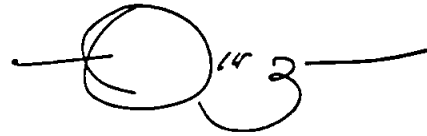

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

БУЛЬКАЧ СЕРГІЙ ПЕТРОВИЧ

УДК 343.98: 343.131

**ВЗАЄМОДІЯ СЛІДЧИХ ТА ОПЕРАТИВНИХ ПІДРОЗДІЛІВ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ ПІД ЧАС ПРОТИДІЇ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ
(ВІДМИВАННЮ) МАЙНА, ОДЕРЖАНОГО ЗЛОЧИННИМ ШЛЯХОМ**

12.00.09 – кримінальний процес та криміналістика;
судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність

Автореферат
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук

Київ – 2026

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана у Науково-дослідному інституті публічного права.

Науковий керівник –

доктор юридичних наук, професор

Дараган Валерій Валерійович,

Дніпровський державний університет внутрішніх справ,

завідувач кафедри оперативно-розшукової діяльності

Офіційні опоненти:

доктор юридичних наук, професор

Мінченко Сергій Іванович,

Секретаріат Кабінету Міністрів України,

директор департаменту з питань діяльності

правоохоронних органів, органів юстиції та запобігання корупції;

кандидат юридичних наук, професор

Волобуєва Олена Олексіївна,

Донецький державний університет внутрішніх справ,

перший проректор.

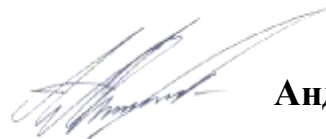
Захист відбудеться 25 вересня 2026 року о 12:00 на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.007.03 у Національній академії внутрішніх справ за адресою: 03035, м. Київ, пл. Солом'янська, 1.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Національної академії внутрішніх справ за адресою: 03035, м. Київ, пл. Солом'янська, 1

Автореферат розіслано 24 серпня 2026 року.

Учений секретар

спеціалізованої вченої ради

Андрій АНТОЩУК

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Актуальність теми дослідження обумовлена тим, що легалізація (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом, є специфічною технологією злочинної діяльності, що створює передумови для функціонування організованої злочинності, корупції, незаконного обігу наркотичних засобів, торгівлі людьми, фінансування тероризму та інших тяжких і особливо тяжких злочинів. Відмивання злочинних доходів не лише сприяє приховуванню незаконного походження активів, а й живить кримінальне середовище шляхом інтеграції таких активів у легальний сектор економіки.

В умовах цифровізації фінансової сфери, розвитку міжнародних платіжних систем, використання віртуальних активів, електронних платіжних засобів та складних корпоративних структур значно ускладнюється процес виявлення, документування та розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом. Зазначене актуалізує комплексний підхід до протидії таким діям на основі поєднання гласних і негласних можливостей (координації дій) різних суб'єктів правоохоронної діяльності.

Особливе місце у системі протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом, належить Національній поліції України, насамперед її слідчим та оперативним підрозділам. Пошук ознак легалізації злочинних доходів, документування протиправної діяльності, встановлення осіб, причетних до вчинення кримінальних правопорушень, виявлення та арешт активів, а також формування належної доказової бази безпосередньо залежить від ефективної взаємодії між зазначеними підрозділами.

Практика діяльності органів досудового розслідування та оперативних підрозділів свідчить про наявність системних проблем, пов'язаних із несвоєчасним обміном інформацією, різним розумінням процесуального значення результатів оперативно-розшукової діяльності, неузгодженістю дій щодо використання агентурно-оперативних та оперативно-технічних можливостей на початковому етапі розслідування. Зазначене в комплексі ускладнює процес доказування та впливає на якість виконання завдань кримінального судочинства в цілому.

Теоретичну основу дисертаційного дослідження становлять праці, присвячені процесуальним і криміналістичним аспектам досудового розслідування, зокрема: А. О. Антощук, В. П. Бахіна, В. Д. Берназа, А. Ф. Волобуєва, В. І. Галагана, В. В. Дарагана, В. Г. Дрозд, М. М. Єфімова, В. А. Журавля, А. П. Запотоцького, А. В. Іщенка, Н. І. Клименко, В. О. Коновалової, В. П. Корж, В. С. Кузьмічова, В. В. Лисенка, В. К. Лисиченка, Є. Д. Лук'янчикова, В. О. Маляррової, В. Л. Ортинського, І. В. Пирога, М. А. Погорецького, О. В. Пчеліної, М. В. Салтевського, Р. Л. Степанюка, О. В. Таран, В. Є. Тарасенка, О. Ю. Татарова, В. В. Тіщенко, Л. Д. Удалової, В. І. Фаринника, М. С. Цуцкірідзе, К. О. Чаплинського, С. С. Чернявського, Ю. М. Чорноус, А. В. Шевчишена, В. М. Шевчука,

В. Ю. Шепітька та ін.

Окремі аспекти організації взаємодії між слідчими та оперативними підрозділами під час протидії кримінальним правопорушенням у своїх працях розглядали О.П. Бойко, П.В. Берназ, М.В. Борисенко, М.Б. Головка, І.М. Єфіменко, В.В. Іванов, Є.В. Лизогубенко, В.М. Малюга А.А. Патик, Н.О. Попова, Т.Р. Сабанюк, Т.Л. Сивогривова, В.В. Топчій, Г.І. Удренас, Т.О. Часова, В.В. Черепушак, С.В. Яковчук та інші.

Безпосередньо проблематику протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом досліджували О.Г. Варчук, Л.М. Доля, О.Є. Користін, О.В. Коновалов, І.С. Кундельська, С.І. Лепський, Є.В. Мякота, Ю.М. Павлютін, О.Б. Полторацький, С.В. Рокуль, П.С. Романько, А.Г. Семчук, Р.Л. Сопільник, М.Д. Твердовський, А.С. Чуйков та інші.

Незважаючи на значну кількість наукових праць, присвячених окремим аспектам взаємодії слідчих та оперативних підрозділів, а також питанням протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом, комплексного дослідження особливостей взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України саме під час протидії зазначеній категорії кримінальних правопорушень на сьогодні не здійснено. Потребують подальшого наукового осмислення питання правового забезпечення такої взаємодії, організації спільної діяльності на різних етапах протидії легалізації злочинних доходів, реалізації матеріалів оперативної розробки, проведення слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій, а також удосконалення механізмів координації між суб'єктами кримінального провадження.

Зазначене обумовлює теоретичну та практичну значущість дослідження, його своєчасність і необхідність, а також визначає актуальність обраної теми.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, грантами. Дослідження виконано відповідно до Стратегії економічної безпеки України на період до 2025 року (Указ Президента України від 11.08.2021 № 347/2021); Державної антикорупційної програми на 2023-2025 роки (постанова Кабінету Міністрів України від 04.03.2023 № 220); Плану заходів, спрямованих на запобігання виникненню та/або зменшення негативних наслідків ризиків, виявлених за результатами третьої національної оцінки ризиків у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення, на період до 2026 року (розпорядження Кабінету Міністрів України від 27.12.2023 № 1207-р); тематики наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок Міністерства освіти і науки на 2022-2026 роки (наказ МОН України від 03.02.2022 № 109); тематики наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок на 2020–2024 роки (наказ МВС України від 11.06.2020 № 454), плану науково-дослідної роботи Науково-дослідного інституту публічного права на тему «Правове забезпечення прав, свобод та законних інтересів суб'єктів публічно-правових відносин» (номер державної

реєстрації 0120U105390).

Тему дисертації затверджено на засіданні Вченої ради Науково-дослідного інституту публічного права від 22 грудня 2015 року (протокол № 6).

Мета і задачі дослідження. *Метою* дисертаційного дослідження є розробка науково обґрунтованих пропозицій і рекомендації з удосконалення правових, організаційно-тактичних і методичних основ взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом.

Комплексність мети і її багатоплановість обумовили необхідність вирішення таких *задач*:

- розкрити стан наукових досліджень проблем взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом;

- визначити шляхи поліпшення рівня інституційної спроможності протидії легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом, спільними можливостями слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України;

- запропонувати напрями удосконалення правового забезпечення взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом;

- виокремити специфіку організації взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час виявлення фактів (ознак) легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом;

- охарактеризувати особливості взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України на етапах реалізації матеріалів оперативної розробки фігурантів, ймовірно причетних до легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом;

- розкрити організаційні засади взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України при проведенні слідчих (розшукових) дій під час розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних з легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом;

- визначити особливості взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України при проведенні негласних слідчих (розшукових) дій під час розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних з легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом.

Об'єктом дослідження є правовідносини, що виникають у процесі спільної діяльності слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час виявлення, документування та розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом.

Предмет дослідження – взаємодія слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом.

Методи дослідження обрано з урахуванням специфіки об'єкта, мети та завдань дослідження. Зокрема, використання *діалектичного методу* надало змогу вивчити суспільні та правові явища, що охоплюються досліджуваною проблематикою, у динамічному розвитку, з'ясувати їх сутність, встановити взаємозв'язки з іншими феноменами. Використання *проблемно-тематичного методу* дозволило чітко окреслити коло питань, які слід розглянути в межах теми дослідження та окреслити основні проблеми, які необхідно вирішити (підрозділ 1.1). *Соціологічні методи* (анкетування, опитування) були застосовані при вивченні думок працівників органів досудового розслідування та підрозділів стратегічних розслідувань Національної поліції щодо проблемних питань, які виникають у процесі їх взаємодії під час протидії легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом (розділи 1-3, додатки). *Статистичний метод* – для узагальнення результатів та репрезентації даних, отриманих під час вивчення емпіричного матеріалу (розділи 1-3, додатки). За допомогою *системно-структурного методу* проаналізовано сутність досліджуваних категорій і правових явищ, охарактеризовано процесуальні та непроцесуальні (організаційні) форми взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом (підрозділ 2.1, розділ 3). З використанням методу наукової абстракції сформульовано позицію щодо оцінки теоретичних, правових та організаційних засад удосконалення взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом (розділи 1-3). Використання *порівняльного методу* надало змогу обґрунтувати зміни до відомих нормативних актів (підрозділи 1.3). Використання *формально-логічних методів* (аналізу та синтезу, моделювання, структурно-логічний метод) забезпечило можливість систематизовано проаналізувати зміст наукової літератури та спеціальних нормативно-правових актів з метою з'ясування змісту та обсягу окремих юридичних термінів, тлумачення певних положень стосовно предмета дослідження, визначити основні напрями удосконалення та оптимізації взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом (розділи 1-3).

Емпіричну основу дослідження становлять статистичні дані Міністерства внутрішніх справ України, Національної поліції України та Офісу Генерального прокурора за 2015-2025 роки; звітність підрозділів Департаменту стратегічних розслідувань Національної поліції України за 2015-2025 роки щодо протидії легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом; матеріали судової практики за 2015-2025 роки щодо протидії легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом; зведені дані опитування 100 оперативних працівників підрозділів стратегічних розслідувань та 100 слідчих Національної поліції України (Вінницька, Дніпропетровська, Запорізька, Київська, Львівська, Одеська області за 2015-2025 роки); результати вивчення 80 кримінальних проваджень щодо злочинів, пов'язаних з легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом (Вінницька, Дніпропетровська, Запорізька,

Київська, Львівська, Одеська області за 2015-2025 роки).

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що дисертація є одним із перших в Україні монографічним дослідженням правових, організаційно-тактичних і методичних основ взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом, в якому сформульовано низку наукових положень, висновків і рекомендацій, що мають теоретико-прикладне значення, зокрема:

вперше:

– доведено, що взаємодія слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України є одним із чинників, що визначає ефективність протидії кримінальним правопорушенням, пов'язаним із легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом, що обумовлене наступним: 1) виявлення схем легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом потребує не лише процесуального збирання та оцінювання доказів, а й своєчасного отримання оперативної інформації, встановлення причетних осіб, виявлення взаємозв'язків між ними та визначення напрямів подальшого розслідування; 2) зволікання з передаванням оперативної інформації слідчому, несвоєчасне визначення пріоритетних напрямів розслідування або відсутність узгодженості під час виконання доручень можуть призвести до втрати актуальності окремих відомостей, ускладнення доступу до необхідних документів, відчуження активів або унеможливлення своєчасного застосування передбачених законом заходів для їх арешту; 3) відсутність належного обміну інформацією між слідчим та оперативним підрозділом може спричинити дублювання заходів, несвоєчасне виконання доручень, виникнення прогалин у доказуванні та втрату можливостей для перевірки окремих версій; 4) відсутність узгодженого планування, належного контролю за виконанням доручень, систематичного обміну результатами та оперативного реагування на зміни обставин може призводити до необґрунтованого затягування розслідування;

– визначено проблемні аспекти, які негативно впливають на налагодження взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України та знижують ефективність протидії злочинам, пов'язаних з легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом силами цих підрозділів, зокрема: 1) відсутність спеціалізації слідчих територіальних органів, підрозділів поліції щодо розслідування легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом; 2) низький рівень взаємодії працівників підрозділів стратегічних розслідувань з слідчими підрозділами при відділеннях (відділах) поліції, які територіально розташовані на значних відстанях від відповідних управлінь стратегічних розслідувань; 3) відсутність в програмах підготовки (перепідготовки, підвищення кваліфікації) фахівців для органів досудового розслідування тем з питань протидії легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом;

– встановлено, що взаємодія слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час реалізації матеріалів оперативної розробки

щодо злочинів, пов'язаних з легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом, має свої особливості обумовлені окремими етапами реалізації, зокрема: 1) на початковому етапі процес взаємодії характеризується необхідністю поєднання вимог конспірації та доказової придатності інформації, високим рівнем аналітичності, а також потребою у чіткій координації дій між суб'єктами взаємодії; 2) на підготовчому етапі процес взаємодії характеризується високим рівнем організаційної складності (залучення до окремих заходів як слідчих, так і оперативних працівників; формування слідчо-оперативних груп; визначення чітких ролей кожного учасника під час проведення конкретних заходів), необхідністю інтеграції оперативної та процесуальної діяльності, а також визначальною роллю планування та координації; 3) на етапі реалізації процес взаємодії характеризується високим рівнем інтенсивності взаємодії слідчих та оперативних підрозділів, необхідністю поєднання процесуальних і негласних форм діяльності, а також необхідністю комплексного підходу до документування злочинної діяльності, що обумовлено необхідністю паралельного документування як фактів вчинення предикатного злочину, так і дій, спрямованих на легалізацію (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом; 4) на етапі закріплення доказової бази процес взаємодії характеризується переходом від активного збору доказів до їх систематизації, перевірки та процесуального зміцнення, а також необхідністю комплексної оцінки сформованої доказової бази, забезпеченні належної процесуальної легалізації результатів оперативної діяльності, встановленні та збереженні активів, що підлягають арешту або спеціальній конфіскації, а також усуненні ризиків визнання доказів недопустимими;

удосконалено:

– системне узагальнення науково-теоретичних поглядів на взаємодію слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії легалізації (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом та визначено напрями, які залишаються недостатньо вивченими;

– теоретичні погляди на організацію взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час проведення слідчих (розшукових) дій при розслідуванні злочинів, пов'язаних з легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом при проведенні таких слідчих (розшукових) дій: 1) допит; 2) огляд; 3) обшук; 4) експертиза;

– теоретичні положення щодо удосконалення правового забезпечення взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії легалізації (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом, зокрема: 1) щодо визначення предмету легалізації (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом внесення змін до Положення про Департамент стратегічних розслідувань Національної поліції України, затвердженого наказом Національної поліції України від 23.10.2019 № 1077; 2) щодо переліку першочергових заходів та невідкладних слідчих (розшукових) дій при надходженні до органу, підрозділу поліції заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення та реагуванні на них до Інструкції з організації взаємодії

органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні, затверджену наказом МВС України від 07.07.2017 № 575;

дістало подальший розвиток:

– теоретична модель організації взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час виявлення фактів легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом;

– наукові положення щодо вдосконалення процесу організації взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України, шляхом визначення обов'язків під час проведення окремих негласних слідчих (розшукових) дій при розслідуванні злочинів, пов'язаних з легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом, зокрема при проведенні: 1) зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж; 2) зняття інформації з електронних інформаційних систем; 3) установлення місцезнаходження радіоелектронного засобу; 4) проведення спостереження за особою, річчю або місцем.

Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що викладені й аргументовані в дисертації теоретичні положення, висновки та практичні рекомендації можуть використовуватися у:

– *законотворчій діяльності* – для удосконалення правового забезпечення взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом;

– *науковій діяльності* – для удосконалення основ взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом;

– *освітньому процесі* – під час викладання навчальних дисциплін «Взаємодія підрозділів кримінальної поліції з іншими підрозділами НПУ», «Організація та взаємодія в діяльності органів досудового розслідування»;

– *правозастосовній діяльності* – для вдосконалення діяльності органів досудового розслідування та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом.

Апробація результатів дисертації. Основні теоретичні положення та висновки дисертації оприлюднено на міжнародних науково-практичних конференціях: «Міжнародна та національна безпека: теоретичні і прикладні аспекти» (м. Дніпро, 2026 р.), «Advanced Technologies in Scientific Research» (Rotterdam, 2026 p.), «Global Trends in The Development of Information Technology and Science» (Stockholm, 2026 p.).

Публікації. Основні положення та результати дисертації відображено у десяти наукових публікаціях, із яких 6 статей – у виданнях, включених МОН України до переліку наукових фахових видань із юридичних наук, одна – у закордонному юридичному виданні, три – у збірниках тез наукових доповідей, оприлюднених на міжнародних науково-практичних конференціях.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається з основної частини (вступу, трьох розділів, що містять сім підрозділів, висновків), списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг дисертації становить 253 сторінки, з яких 179 сторінок основного тексту. Список використаних джерел налічує 223 найменування і займає 27 сторінках, 3 додатки викладено на 23-х сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** аргументовано актуальність теми дослідження, розкрито рівень вивчення проблематики, зв'язок роботи з науковими програмами, планами та темами, визначено мету і завдання, сформульовано об'єкт і предмет дослідження, охарактеризовано методи і емпіричну основу роботи, з'ясовано наукову новизну та практичне значення отриманих результатів, наведено дані про наявні публікації та апробацію окремих положень дисертації, визначено структуру й обсяг роботи.

Розділ 1 «Теоретико-правові засади взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом» складається з трьох підрозділів, в яких досліджено стан наукової розробленості теми, інституційну спроможність протидії легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом можливостями слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України, а також правове забезпечення такої діяльності.

У *підрозділі 1.1 «Стан наукової розробленості проблем взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом»* на підставі узагальнення наукових праць з даної проблематики визначено теоретичні проблеми та надано рекомендації щодо їх вирішення.

Встановлено, що на сьогодні проблемні питання взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом, знайшли відображення у наукових дослідженнях за двома основними напрямками. По-перше, питання організації взаємодії між слідчими та оперативними підрозділами у процесі протидії кримінальним правопорушенням висвітлено у 17 дисертаціях на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук (доктора філософії) та одній дисертації на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук. По-друге, проблематика протидії легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом, стала предметом 11 дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук (доктора філософії) та однієї докторської дисертації з юридичних наук.

Аналіз здобутків авторів вказав на те, що більшість авторів у своїх дослідженнях вивчали питання взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії окремим видам злочинів або у цілому, при цьому вони акцентували увагу на важливості організації вказаної діяльності для ефективного виконання завдань кримінального судочинства в

процесі протидії кримінальним правопорушенням. Окремі аспекти такої взаємодії були досліджені лише у розрізі легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом. Однак, незважаючи на вагомий вклад авторів у розв'язання проблемних питань взаємодії органів досудового розслідування та оперативних підрозділів та протидії легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом, поза їх увагою залишилось питання взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом.

У підрозділі 1.2 *«Інституційна спроможність протидії легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом можливостями слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України»* визначено рівень інституційної спроможності протидії легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом можливостями слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України.

Запропоновано до індикаторів інституційної спроможності протидії легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом можливостями слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України включити наступні: а) структура слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України; б) спеціалізація слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України; в) ресурсне (матеріальне, фінансове) забезпечення; г) взаємодія суб'єктів, залучених до протидії; д) професійна підготовка (перепідготовка, підвищення кваліфікації); ж) нормативно-правове забезпечення.

Встановлено, що інституційна спроможність протидії легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом можливостями слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України в першу чергу впливає з нормативного забезпечення вказаної діяльності, а також в організації, координації та контролі вказаної діяльності.

Наголошено, що на сьогодні, система професійної підготовки (перепідготовка, підвищення кваліфікації) кадрів для слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України включає в себе окремі питання протидії легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом. Однак вказані питання передбачені виключно для підготовки фахівців для підрозділів стратегічних розслідувань Національної поліції України. В свою чергу, програми підготовки (перепідготовка, підвищення кваліфікації) фахівців для органів досудового розслідування не передбачають вивчення вказаних питань.

У підрозділі 1.3 *«Правове забезпечення взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом»* розроблено пропозиції щодо удосконалення правового забезпечення взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом.

Встановлено, що систему правового забезпечення взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом складають:

1) Закони України: а) Кримінальний процесуальний кодекс України; б) «Про оперативно-розшукову діяльність»; 2) підзаконні нормативно-правові акти: а) Інструкція з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні: наказ МВС України від 07.07.2017 № 575; б) Про затвердження Положення про Департамент стратегічних розслідувань Національної поліції України: наказ Національної поліції України від 23.10.2019 № 1077; в) наказ МВС України від 06.07.2017 № 570 «Про організацію діяльності слідчих підрозділів Національної поліції України»; г) Про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні: наказ Генеральної прокуратури України, Міністерства внутрішніх справ України, Служби безпеки України, Адміністрації Державної прикордонної служби України, Міністерства фінансів України, Міністерства юстиції України № 114/1042/516/1199/936/1687/5/ від 16.11.2012; д) Про затвердження Інструкції про організацію оперативно-розшукової діяльності та негласної роботи оперативними підрозділами Національної поліції України: наказ МВС України від 05.05.2016 № 07; Про затвердження Інструкції з організації реагування на заяви і повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події та оперативного інформування в органах (підрозділах) Національної поліції України: наказ МВС України від 27.04.2020 № 357.

Обґрунтовано необхідність внесення змін до положень окремих відомчих нормативних актів з метою визначення предмету легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом, а також доповнення переліку першочергових заходів та невідкладних слідчих (розшукових) дій при надходженні до органу, підрозділу поліції заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення та реагуванні на них запропоновано внести зміни до окремих нормативно-правових актів, зокрема: 1) до Положення про Департамент стратегічних розслідувань Національної поліції України, затвердженого наказом Національної поліції України від 23.10.2019 № 1077; 2) до Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні, затверджену наказом МВС України від 07.07.2017 № 575. Запропоновані зміни сприятимуть поліпшенню стану взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом.

Розділ 2 «Взаємодія слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час виявлення та документування фактів легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом» складається з двох підрозділів. У ньому розглянуто взаємодію слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час виявлення фактів легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом, а також під час реалізації матеріалів оперативної розробки.

У підрозділі 2.1 «Взаємодія слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час виявлення фактів легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом» визначено особливості організації взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час виявлення фактів легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом.

Доведено, що взаємодія слідчих та оперативних підрозділів на етапі виявлення фактів легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом, є не лише організаційною умовою підвищення ефективності діяльності Національної поліції України, а й об'єктивною необхідністю, зумовленою специфікою механізму вчинення таких кримінальних правопорушень, особливостями їх виявлення та потребою забезпечення перспективи подальшого доказування у кримінальному провадженні.

Встановлено, що необхідність взаємодії визначається похідним характером злочину, передбаченого ст. 209 КК України, оскільки встановлення фактів легалізації нерозривно пов'язане з документуванням предикатного кримінального правопорушення та відстеженням подальшого руху активів злочинного походження. Саме поєднання можливостей оперативних підрозділів щодо виявлення прихованих фінансових зв'язків, встановлення фактичних власників активів та отримання орієнтуючої інформації зі здатністю слідчого забезпечити її належну процесуальну оцінку створює передумови для своєчасного виявлення фактів легалізації та формування належної доказової бази.

Розкрито особливості взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час виявлення фактів легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом за окремими напрямками взаємодії: 1) взаємодія під час виявлення розкрадань фактів легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом здійснення пошукових заходів; 2) взаємодія під час виявлення фактів легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом в межах провадження за оперативно-розшуковою справою; 3) взаємодія під час виявлення фактів легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом в межах кримінального провадження.

У підрозділі 2.2 «Взаємодія слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час під час реалізації матеріалів оперативної розробки щодо злочинів, пов'язаних з легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом» розроблено науково-обґрунтовані рекомендації щодо удосконалення взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час під час реалізації матеріалів оперативної розробки щодо злочинів, пов'язаних з легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом.

Визначено, що процес взаємодії слідчих та оперативних підрозділів на початковому етапі реалізації матеріалів оперативної розробки щодо злочинів, пов'язаних з легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом

має низку проблемних питань, які негативно впливають на стан взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України, зокрема: 1) несвоєчасне залучення слідчого до аналізу матеріалів; 2) недостатня орієнтація оперативних підрозділів на вимоги доказування; 3) ризики розкриття джерел оперативної інформації; 4) неузгодженість дій при плануванні заходів реалізації.

Встановлено, що важливим елементом підготовчого етапу є визначення виконавців запланованих заходів. Ефективність реалізації значною мірою залежить від правильного розподілу функцій між учасниками взаємодії з урахуванням їх професійної підготовки, досвіду та спеціалізації. Зокрема, доцільним є: 1) залучення до окремих заходів як слідчих, так і оперативних працівників; 2) формування слідчо-оперативних груп; 3) визначення чітких ролей кожного учасника під час проведення конкретних заходів.

Доведено, що на етапі реалізації взаємодії слідчих та оперативних підрозділів реалізується через проведення узгодженого комплексу процесуальних та оперативних заходів, зокрема: 1) проведення обшуків та тимчасового доступу до речей і документів з метою вилучення фінансової, бухгалтерської та іншої документації; 2) огляд та дослідження вилучених матеріалів для встановлення ознак злочинної діяльності; 3) проведення ревізій та фінансових перевірок; 4) призначення експертиз (економічних, почеркознавчих, техніко-криміналістичних тощо); 5) проведення допитів осіб, причетних до незаконної фінансово-господарської діяльності; 6) здійснення негласних слідчих (розшукових) дій; 7) проведення окремих заходів оперативного (ініціативного) пошуку.

Визначено, що взаємодія слідчих та оперативних підрозділів на етапі закріплення доказової бази щодо злочинів, пов'язаних із легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом, характеризується концентрацією спільних зусиль на вирішенні таких основних завдань: 1) перевірка повноти зібраних доказів; 2) усунення суперечностей між окремими джерелами доказової інформації; 3) документальне підтвердження встановлених обставин кримінального правопорушення; 4) встановлення та фіксація причинно-наслідкових зв'язків між предикатним злочином і подальшою легалізацією активів; 5) забезпечення відшкодування завданої шкоди та спеціальної конфіскації майна; 6) виявлення та усунення ризиків визнання доказів недопустимими; 7) підготовка матеріалів кримінального провадження до завершення досудового розслідування.

Розділ 3 «Взаємодія слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час досудового розслідування злочинів, пов'язаних з легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом» складається з двох підрозділів, у яких висвітлюються питання взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій при розслідуванні злочинів, пов'язаних з легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом.

У підрозділі 3.1 «Взаємодія слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час проведення слідчих (розшукових) дій при розслідуванні злочинів, пов'язаних з легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом» розкрито організаційні засади взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час проведення слідчих (розшукових) дій при розслідуванні злочинів, пов'язаних з легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом.

Встановлено, що взаємодія слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час призначення та проведення допиту у кримінальних провадженнях щодо легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом, має комплексний характер та базується на чіткому функціональному розподілі повноважень. Слідчий забезпечує процесуальне керівництво та доказове оформлення отриманої інформації, тоді як оперативний працівник здійснює інформаційно-аналітичне, тактичне та організаційне забезпечення допиту.

Констатовано, що взаємодія слідчих та оперативних підрозділів Національна поліція України під час призначення та проведення огляду у кримінальних провадженнях щодо легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом, є складною системою узгоджених процесуальних та оперативних заходів. Провідна роль у цій взаємодії належить слідчому як суб'єкту доказування та керівнику слідчої (розшукової) дії, тоді як оперативний працівник забезпечує інформаційне, пошукове та тактичне супроводження огляду.

Визначено, що взаємодія слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час призначення та проведення обшуку у кримінальних провадженнях щодо легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом, має комплексний та багаторівневий характер. Слідчий виступає процесуальним керівником та суб'єктом доказування, який забезпечує законність, процесуальне оформлення та оцінку доказів. Оперативний працівник виконує пошукову, інформаційну, тактичну та охоронну функції, забезпечуючи ефективність обшуку та недопущення втрати доказової інформації.

Встановлено, що взаємодія слідчих та оперативних підрозділів Національна поліція України під час призначення та проведення експертиз у кримінальних провадженнях щодо легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом, має комплексний процесуально-організаційний характер. Слідчий виконує функцію процесуального керівника, який приймає рішення про призначення експертизи, визначає її межі, формулює питання експерту та оцінює результати дослідження. Оперативний працівник забезпечує інформаційне, аналітичне та організаційне супроводження експертизи, сприяє збору необхідних матеріалів і встановленню додаткових обставин кримінального правопорушення.

У підрозділі 3.2 «Взаємодія слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій при розслідуванні злочинів, пов'язаних з легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом» визначено особливості організації взаємодії

слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій при розслідуванні злочинів, пов'язаних з легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом.

Констатовано, що негласні слідчі (розшукові) дії є одним із ключових засобів отримання доказової інформації під час розслідування злочинів, пов'язаних із легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом. Високий рівень конспірації злочинної діяльності, використання складних фінансових механізмів та сучасних цифрових технологій обумовлюють необхідність широкого застосування таких негласних слідчих (розшукових) дій, як зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж, зняття інформації з електронних інформаційних систем, установлення місцезнаходження радіоелектронного засобу спостереження за особою, річчю або місцем та інших.

Аналіз особливостей взаємодії між слідчими та оперативними підрозділами Національної поліції України дозволив зробити висновок, що її ефективність забезпечується насамперед чітким розмежуванням функціональних повноважень між зазначеними суб'єктами. Слідчий у межах такої взаємодії виконує процесуально-керівну, координаційну та аналітичну функції: визначає необхідність проведення конкретної негласної слідчої (розшукової) дії, формує її доказову мету, організовує взаємодію залучених підрозділів, оцінює отримані результати та забезпечує їх використання у процесі доказування. Водночас оперативні підрозділи здійснюють інформаційно-пошукове, оперативно-технічне та виконавче забезпечення негласних заходів, забезпечуючи отримання, фіксацію та передачу доказової інформації.

Встановлено, що характерною рисою взаємодії під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій у кримінальних провадженнях щодо легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом є її безперервний та багаторівневий характер. На відміну від розслідування багатьох інших категорій кримінальних правопорушень, документування фактів легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом потребує тривалого накопичення інформації про фінансові операції, корпоративні зв'язки, переміщення активів та діяльність значної кількості осіб. У зв'язку з цим взаємодія між слідчим та оперативними працівниками не обмежується окремою негласною слідчою (розшуковою) дією, а реалізується як постійний процес інформаційного обміну, спільного планування та коригування тактики розслідування. Особливістю взаємодії у досліджуваній категорії кримінальних проваджень є також широке залучення спеціальних знань та сучасних технічних засобів. Це зумовлює необхідність координації діяльності не лише між слідчим та оперативними підрозділами, а й між оперативно-технічними підрозділами, підрозділами кіберполіції, спеціалістами та експертними установами. За таких умов слідчий фактично виконує роль координатора комплексної системи суб'єктів доказування, а оперативні підрозділи забезпечують практичну реалізацію поставлених завдань.

Доведено, що ефективність проведення негласних слідчих (розшукових)

дій під час розслідування злочинів, пов'язаних із легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом, безпосередньо залежить від належної організації взаємодії між слідчими та оперативними підрозділами Національної поліції України. Така взаємодія повинна ґрунтуватися на принципах законності, чіткого розподілу компетенції, безперервного інформаційного обміну, узгодженості дій та комплексного використання сил і засобів, що забезпечує своєчасне виявлення, документування та доказування фактів легалізації злочинних доходів.

ВИСНОВКИ

У результаті дослідження, виконаного на основі аналізу чинного законодавства та практики його реалізації, теоретичного осмислення наукових праць учених, сформульовано основні результати та пропозиції, які мають теоретичне та практичне значення і дали можливість дійти таких висновків:

1. Аналіз здобутків авторів вказує на те, що більшість авторів у своїх дослідженнях вивчали питання взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії злочинам окремим видам злочинів або у цілому, при цьому вони акцентували увагу на важливості організації вказаної діяльності для ефективного виконання завдань кримінального судочинства в процесі протидії кримінальним правопорушенням. Окремі аспекти такої взаємодії були досліджені лише у розрізі легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом. Однак, незважаючи на вагомий вклад авторів у розв'язання проблемних питань взаємодії органів досудового розслідування та оперативних підрозділів та протидії легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом, поза їх увагою залишилось питання взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом.

Однак, незважаючи на ґрунтовну наукову розробленість окремих проблемних питань взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом досі залишаються питання, які потребують більш глибокого дослідження, зокрема: 1) інституційна спроможність протидії легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом можливостями слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України; 2) правове забезпечення взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом; 3) взаємодія слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час виявлення фактів легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом; 4) взаємодія слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час під час реалізації матеріалів оперативної розробки що злочинів, пов'язаних з легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом; 5) взаємодія слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час проведення слідчих (розшукових) дій при розслідуванні злочинів, пов'язаних

з легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом; б) взаємодія слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій при розслідуванні злочинів, пов'язаних з легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом.

2. З метою підвищення рівня інституційної спроможності протидії легалізації (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом, можливостями органів досудового розслідування та оперативних підрозділів Національної поліції України доцільно: 1) запровадити спеціалізацію у структурі органів досудового розслідування шляхом утворення окремого підрозділу, уповноваженого на здійснення досудового розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом, із покладенням на нього, за необхідності, координаційних функцій щодо діяльності інших підрозділів органів досудового розслідування у цій сфері; 2) створити відділи стратегічних розслідувань управлінь стратегічних розслідувань ДСР Національної поліції України на рівні районних центрів; 3) передбачити в програмах підготовки (перепідготовки, підвищення кваліфікації) фахівців для органів досудового розслідування окремі теми з питань протидії легалізації (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом.

3. З метою удосконалення правового забезпечення взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії легалізації (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом необхідно внести зміни до окремих нормативно-правових актів, зокрема: 1) до Положення про Департамент стратегічних розслідувань Національної поліції України, затвердженого наказом Національної поліції України від 23.10.2019 № 1077: а) пункт 4 розділу II викласти у такій редакції: «4) здобуття в інтересах підрозділів кримінальної поліції та органів досудового розслідування інформації про криміногенні процеси в злочинному середовищі, у сферах, що перебувають під його впливом, протиправну діяльність окремих осіб та злочинних угруповань, схеми легалізації (відмивання) *майна, одержаного* злочинним шляхом;»; б) пункт 12 розділу III викласти у такій редакції: «12) протидіє кримінальним правопорушенням з ознаками організованості в сфері господарської діяльності, земельних відносин і використання державного майна, запобігання незаконному використанню надр та інших природних ресурсів, легалізації (відмиванням) *майна, одержаного* злочинним шляхом;»; в) пункт 17 розділу III викласти у такій редакції: «17) вживає відповідно до чинного законодавства заходи, спрямовані на здобуття в інтересах підрозділів кримінальної поліції та органів досудового розслідування інформації про криміногенні процеси в злочинному середовищі, у сферах, що перебувають під його впливом, протиправну діяльність окремих осіб та злочинних угруповань, схеми легалізації (відмивання) *майна, одержаного* злочинним шляхом;»; 2) до Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні, затверджену наказом МВС України від 07.07.2017 № 575: а) доповнити пункт 4 розділу

П абзацами 12-14 наступного змісту: *«встановлення фінансових установ, через які могли здійснюватися операції; фіксація інформації про банківські рахунки, електронні гаманці та інші фінансові інструменти; виявлення та збереження електронних даних щодо фінансових операцій.»*; б) внести зміни до підпункту 1 абзацу 1 пункту 8 розділу II та викласти його у такій редакції: *«1) керує діями інших членів СОГ та відповідає за якість проведення огляду місця події; разом з іншими членами СОГ, залученими спеціалістами, запрошеними потерпілими, свідками та іншими учасниками кримінального провадження в установленому КПК України порядку фіксує відомості щодо обставин учинення кримінального правопорушення; вилучає речі і документи, у тому числі електронні носії інформації, що можуть містити відомості про фінансові операції, які мають значення для кримінального провадження, та речі, вилучені з обігу, у тому числі матеріальні об'єкти, придатні для з'ясування обставин, що підлягають доказуванню, забезпечує в установленому порядку їх належне зберігання для подальшого направлення для проведення судової експертизи; має право заборонити будь-якій особі перебувати на місці огляду або залишати його до закінчення огляду та вчиняти будь-які дії, що заважають проведенню огляду;»*.

4. Процес організації взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час виявлення фактів легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом має свої особливості, які обумовлені окремими етапами кримінального судочинства, зокрема: 1) взаємодія слідчих та оперативних підрозділів під час здійснення пошукових заходів, направлених на виявлення фактів легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом характеризується низкою специфічних ознак: домінуванням оперативної ініціативи, інформаційно-аналітичним змістом, латентністю, орієнтацією на подальше доказування, консультативною роллю слідчого та недостатньою формалізацією процедур; 2) взаємодія слідчих та оперативних підрозділів під час виявлення фактів легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом в межах провадження за оперативно-розшуковою справою характеризується системністю, плановістю, поєднанням негласної діяльності з підготовкою до процесуального доказування, високим рівнем аналітичності та конспіративності; 3) взаємодія слідчих та оперативних підрозділів під час виявлення фактів легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом, у межах кримінального провадження характеризується високим рівнем процесуалізації, підпорядкованістю діяльності слідчому, інтеграцією оперативної та доказової інформації, а також необхідністю комплексного та аналітичного підходу.

5. Взаємодія слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час реалізації матеріалів оперативної розробки щодо злочинів, пов'язаних з легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом має свої особливості обумовлені окремими етапами реалізації, зокрема: 1) на початковому етапі процес взаємодії характеризується необхідністю поєднання вимог конспірації та доказової придатності інформації, високим рівнем

аналітичності, а також потребою у чіткій координації дій між суб'єктами взаємодії; 2) на підготовчому етапі процес взаємодії характеризується високим рівнем організаційної складності, необхідністю інтеграції оперативної та процесуальної діяльності, а також визначальною роллю планування та координації; 3) на етапі реалізації процес взаємодії характеризується високим рівнем інтенсивності взаємодії слідчих та оперативних підрозділів, необхідністю поєднання процесуальних і негласних форм діяльності, а також необхідністю комплексного підходу до документування злочинної діяльності; 4) на етапі закріплення доказової бази процес взаємодії характеризується переходом від активного збору доказів до їх систематизації, перевірки та процесуального зміцнення, а також необхідністю комплексної оцінки сформованої доказової бази, забезпеченні належної процесуальної легалізації результатів оперативної діяльності, встановленні та збереженні активів, що підлягають арешту або спеціальній конфіскації, а також усуненні ризиків визнання доказів недопустимими.

6. Процес організації взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час проведення слідчих (розшукових) дій при розслідуванні злочинів, пов'язаних з легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом прямо залежить від виду слідчої (розшукової) дії та обумовлений виконанням окремих функцій суб'єктами взаємодії, зокрема: 1) під час призначення та проведення допиту - слідчий забезпечує процесуальне керівництво та доказове оформлення отриманої інформації, тоді як оперативний працівник здійснює інформаційно-аналітичне, тактичне та організаційне забезпечення допиту; 2) під час призначення та проведення огляду - провідна роль у цій взаємодії належить слідчому як суб'єкту доказування та керівнику слідчої (розшукової) дії, тоді як оперативний працівник забезпечує інформаційне, пошукове та тактичне супроводження огляду; 3) під час призначення та проведення обшуку - слідчий виступає процесуальним керівником та суб'єктом доказування, який забезпечує законність, процесуальне оформлення та оцінку доказів, тоді як оперативний працівник виконує пошукову, інформаційну, тактичну та охоронну функції, забезпечуючи ефективність обшуку та недопущення втрати доказової інформації; 4) під час призначення та проведення експертиз - слідчий виконує функцію процесуального керівника, який приймає рішення про призначення експертизи, визначає її межі, формулює питання експерту та оцінює результати дослідження, тоді як оперативний працівник забезпечує інформаційне, аналітичне та організаційне супроводження експертизи, сприяє збору необхідних матеріалів і встановленню додаткових обставин кримінального правопорушення.

7. Характерною рисою взаємодії під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій у кримінальних провадженнях щодо легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом є її безперервний та багаторівневий характер. На відміну від розслідування багатьох інших категорій кримінальних правопорушень, документування фактів легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом потребує тривалого накопичення інформації про

фінансові операції, корпоративні зв'язки, переміщення активів та діяльність значної кількості осіб. У зв'язку з цим взаємодія між слідчим та оперативними працівниками не обмежується окремою негласною слідчою (розшуковою) дією, а реалізується як постійний процес інформаційного обміну, спільного планування та коригування тактики розслідування. Особливістю взаємодії у досліджуваній категорії кримінальних проваджень є також широке залучення спеціальних знань та сучасних технічних засобів. Це зумовлює необхідність координації діяльності не лише між слідчим та оперативними підрозділами, а й між оперативно-технічними підрозділами, підрозділами кіберполіції, спеціалістами та експертними установами. За таких умов слідчий фактично виконує роль координатора комплексної системи суб'єктів доказування, а оперативні підрозділи забезпечують практичну реалізацію поставлених завдань.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

статті в наукових фахових виданнях України:

1. Булькач С.П. Особливості взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час призначення та проведення допиту при розслідуванні злочинів, пов'язаних з легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом. *Юридична наука*. 2020. №3. Т. 2. С. 295–301. DOI: <https://doi.org/10.32844/2222-5374-2020-105-3-2.38>
2. Булькач С.П. Стан наукової розробленості проблем взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом. *Національні інтереси України: науково-практичний журнал*. 2026. № 4 (21). С. 1145–1158. DOI: [https://doi.org/10.52058/3041-1793-2026-4\(21\)-1145-1158](https://doi.org/10.52058/3041-1793-2026-4(21)-1145-1158)
3. Булькач С. П. Інституційна спроможність протидії легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом можливостями слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України. *Актуальні питання у сучасній науці: журнал*. 2026. № 4 (46). С. 1806–1816. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2026-4\(46\)-1806-1816](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2026-4(46)-1806-1816)
4. Булькач С. П. Напрямки удосконалення правового забезпечення взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом. *Успіхи і досягнення у науці: журнал*. 2026. № 4 (26). С. 106–115. DOI: [https://doi.org/10.52058/3041-1254-2026-4\(26\)-106-115](https://doi.org/10.52058/3041-1254-2026-4(26)-106-115)
5. Булькач С. П. Особливості взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час виявлення фактів легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом. *Наука і техніка сьогодні* (Серія «Педагогіка», Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Фізико-математичні науки», Серія «Техніка»): журнал. 2026. № 4 (58) 2026. С. 117–128. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6025-2026-4\(58\)-117-128](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2026-4(58)-117-128)
6. Булькач С. П. Особливості взаємодія слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України на попередньому та підготовчому етапах реалізації матеріалів оперативної розробки що злочинів, пов'язаних з легалізацією

(відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом. *Наукові перспективи: журнал*. 2026. № 4 (70) 2026. С. 876–887. DOI: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2026-4\(70\)-876-887](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2026-4(70)-876-887)

Наукові праці, що засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

7. Булькач С. Особливості взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час призначення та проведення обшуку при розслідуванні злочинів, пов'язаних з легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом. *KELM (Knowledge, Education, Law, Management)*. 2025. № 8(76). С. 321–326.

8. Булькач С. П. Щодо стану наукової розробленості проблем взаємодії слідчих та оперативних підрозділів національної поліції України під час протидії легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом. *Міжнародна та національна безпека: теоретичні і прикладні аспекти* : матеріали X Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Дніпро, 16 бер. 2026 р.) до 60-річчя ДДУВС; у 2-х ч. Дніпро : Дніпров. держ. ун-т внутр. справ, 2026. Ч. II. С. 175–177.

9. Булькач С. П. Щодо впливу професійної підготовки працівників національної поліції на інституційну спроможність протидії легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом. *Advanced Technologies in Scientific Research: Collection of Scientific Papers with Proceedings of the 4th International Scientific and Practical Conference*. International Scientific Unity. Rotterdam, Netherlands. May 13-15, 2026. S. 453–457.

10. Булькач С. П. Особливості взаємодії органів досудового розслідування та оперативних підрозділів Національної поліції під час проведення спостереження за особою, реччю або місцем при розслідуванні злочинів, пов'язаних з легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом. *Global Trends in The Development of Information Technology and Science: Collection of Scientific Papers with Proceedings of the 6th International Scientific and Practical Conference*. International Scientific Unity. Stockholm, Sweden. July 1-3, 2026. S. 175–177.

АНОТАЦІЯ

Булькач С. П. Взаємодія слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.09 – кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність. – Науково-дослідний інститут публічного права, Національна академія внутрішніх справ, м. Київ, 2026.

У дисертації розроблено науково обґрунтованих пропозицій і рекомендації з удосконалення правових, організаційно-тактичних і методичних основ взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом

На підставі узагальнення існуючих наукових праць з даної проблематики визначено теоретичні проблеми та надано рекомендації щодо їх вирішення. Визначено рівень інституційної спроможності протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом можливостями слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України. Розроблено пропозиції щодо удосконалення правового забезпечення взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом.

Визначено особливості організації взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час виявлення фактів легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом. Розроблено науково-обґрунтовані рекомендації щодо удосконалення взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час під час реалізації матеріалів оперативної розробки що злочинів, пов'язаних з легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом.

Розкрито організаційні засади взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час проведення слідчих (розшукових) дій при розслідуванні злочинів, пов'язаних з легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом. Визначено особливості організації взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій при розслідуванні злочинів, пов'язаних з легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом.

Ключові слова: взаємодія, доказування, виявлення, документування, протидія, попередження, превенція, розслідування, кримінальна поліція, оперативно-розшукова діяльність, злочин, організована злочинність, оперативний підрозділ, орган досудового розслідування, слідчий, кримінальна відповідальність, кримінальне правопорушення, легалізація (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом, Національна поліція України.

SUMMARY

Bulkach S. P. Interaction between Investigative and Operational Units of the National Police of Ukraine in Countering the Legalization (Laundering) of Property Obtained through Criminal Offences. – *The manuscript.*

The thesis is for candidate's degree of law on specialty 12.00.09 – Criminal Procedure and Criminalistics; Forensic Examination; Operational-Search Activities. – Research Institute of Public Law, National Academy of Internal Affairs, Kyiv, 2026.

The dissertation comprehensively examines, at a monographic level, the theoretical and praxeological foundations of interaction between investigative and operational units of the National Police of Ukraine in countering the legalization (laundering) of property obtained through criminal means.

It has been established that, to date, certain problematic issues concerning the interaction between investigative and operational units of the National Police of Ukraine in countering the legalization (laundering) of property obtained through criminal means have been addressed in academic research within the following main areas: (1) organization of interaction between investigative and operational units in combating criminal offences, represented by 17 dissertations submitted for the degree

of Candidate of Legal Sciences (Doctor of Philosophy) and 1 dissertation submitted for the degree of Doctor of Legal Sciences; and (2) counteraction to the legalization (laundering) of property obtained through criminal means, represented by 11 dissertations submitted for the degree of Candidate of Legal Sciences (Doctor of Philosophy) and 1 dissertation submitted for the degree of Doctor of Legal Sciences.

An analysis of the scientific contributions of previous researchers demonstrates that most authors focused on issues of interaction between investigative and operational units of the National Police of Ukraine either in combating particular categories of criminal offences or in combating crime in general. Their studies emphasized the importance of organizing such interaction for the effective fulfilment of the tasks of criminal justice in the process of combating criminal offences. Certain aspects of such interaction were examined only in the context of counteracting the legalization (laundering) of proceeds derived from crime. However, despite the significant contribution of these scholars to resolving issues related to interaction between pre-trial investigation bodies and operational units, as well as to counteracting the legalization (laundering) of criminally obtained property, the specific issue of interaction between investigative and operational units of the National Police of Ukraine in countering the legalization (laundering) of property obtained through criminal means has remained insufficiently studied.

It has been established that the preparatory stage of implementing operational development materials concerning crimes related to the legalization (laundering) of criminally obtained property is characterized by a high level of organizational complexity, the need to integrate operational and procedural activities, and the decisive role of planning and coordination. It is at this stage that the prerequisites for effective documentation of criminal activity and the subsequent proof of the guilt of persons involved in the legalization (laundering) of criminally obtained property are created.

An analysis of the peculiarities of interaction between investigative and operational units of the National Police of Ukraine has led to the conclusion that its effectiveness is primarily ensured by a clear delineation of functional powers between these entities. Within such interaction, the investigator performs procedural-management, coordination, and analytical functions: determining the necessity of a specific covert investigative (search) action, defining its evidentiary purpose, organizing the interaction of involved units, evaluating the results obtained, and ensuring their use in the process of proof. At the same time, operational units provide informational-search, operational-technical, and executive support for covert measures, ensuring the collection, recording, and transfer of evidentiary information.

Another distinctive feature of interaction in this category of criminal proceedings is the extensive use of specialized knowledge and modern technical means. This necessitates coordination not only between investigators and operational units but also among operational-technical units, cyber police units, specialists, and forensic institutions. Under such conditions, the investigator effectively performs the role of coordinator of a comprehensive system of subjects involved in the process of proof, while operational units ensure the practical implementation of assigned tasks.

Keywords: interaction, proof, detection, documentation, counteraction, prevention, crime prevention, investigation, criminal police, operational-search activity, crime, organized crime, operational unit, pre-trial investigation body,

investigator, criminal liability, criminal offence, legalization (laundering) of property obtained through criminal means, National Police of Ukraine.